



NTR
ZATERDAGMATINEE
SERIE OUDE MUZIEK 2

18 NOVEMBER 2023 13.30-16.25 UUR

SCARLATTI'S MEEST DRAMATISCHE OPERA

Les Accents

Thibault Noally viool & muzikale leiding

Mitridate (Eupatore) **Paul-Antoine Bénos-Djian** countertenor

Issicratea (Antigono) **Anthea Pichanick** alt

Laodice **Julia Lezhneva** sopraan

Stratonica **Vivica Genaux** mezzosopraan

Nicomede **Sophie Rennert** mezzosopraan

Farnace **Victor Sicard** bariton

Alessandro Scarlatti 1660-1725

Il Mitridate Eupatore Nederlandse première

Tragedia per musica in 5 atti

libretto **Girolamo Frigimelica Roberti**

première Venetië, Teatro San Giovanni Grisostomo, 5 januari 1707

PAUZE NA NR. 43 (KOOR: SI DA LAUDE, SI APPLAUDE) IN AKTE 3

Jurjen Stekelenburg boventiteling

Programmaboekjes

Wist u dat u de programmaboekjes vanaf enkele dagen vóór iedere Matinee al kunt lezen op de site? U vindt er ook achtergrondartikelen en nieuws.

➔ ZATERDAGMATINEE.NL

**BENT U AL
VRIEND?**

WWW.
VRIENDENVANDEMATINEE.NL

Volgende week:

De dramatische symfonicus Wagner: Siegfried

Concertgebouw, 25 november 2023, 11.00 - ca 16.20u

Radio Filharmonisch Orkest
Karina Canellakis *dirigent*

Siegfried Clay Hilley *tenor*
Mime Ya-Chung Huang *tenor*
Wanderer Iain Paterson *bas-bariton*
Alberich Markus Brück *bariton*
Fafner Tobias Kehrer *bas*
Brünnhilde Daniela Köhler *sopraan*
Erda Judit Kutasi *mezzosopraan*
Waldvogel Gloria Rehm *sopraan*

Wagner Siegfried

➔ CONCERTGEBOUW.NL/MATINEE

LAATSTE KAARTEN!

Podcast bij de NTR

In de podcast **Sterren van de ZaterdagMatinee** neemt presentator Hans Haffmans je mee naar de wereld van bijzondere dirigenten uit onze concertserie. Met dit seizoen:

- Karina Canellakis,
- Edo de Waart,
- James McMillan,
- Markus Stenz en
- Stéphane Denève.

Luister elke woensdag naar een nieuwe aflevering op NPOLuister, NPO-Klassiek of je gebruikelijke podcast-kanaal.

Uitzending NPO Klassiek



Dit concert wordt live uitgezonden via NPO Klassiek. U kunt het ook beluisteren via ➔ ZATERDAGMATINEE.NL. Het concert, zonder voor- en/of pauzeprogramma, kunt u na enkele dagen terugvinden op dezelfde pagina.

➔ ZATERDAGMATINEE.NL

Telefoons in de zaal

Geconcentreerd luisteren is voor de meeste Matinee-bezoekers de ideale manier om van muziek te genieten. Daarom vragen wij u zoveel mogelijk met elkaar rekening te houden, de telefoon op 'stil' te schakelen en geen foto's te maken voordat de muziek is uitgeklonken.

De ZaterdagMatinee op social media

Via Facebook, X-Twitter en Instagram houdt de Matinee u op de hoogte van het laatste nieuws rond de concerten.

Volg ons, en praat mee!

ntrzaterdagmatinee

@zaterdagmatinee

@ntrzaterdagmatinee



63e seizoen 18 november 2023

HOE SCARLATTI'S BESTE OPERA DE AFSLAG MET DE GESCHIEDENIS MISTE

Dodelijk frustrerend moet het voor Alessandro Scarlatti (1660-1725) zijn geweest: werken in de Eeuwige Stad – haven van schoonheid, hub van kunst- en ander kapitaal – maar geen pagina opera aan de man kunnen brengen. Na een hausse in 1695-1696 zat de Romeinse operascene rond de eeuwwisseling op een dood spoor. Wat begon met de door de paus verordende sloop van het Tordinona-theater werd geconsolideerd met een verbod op carnavalvoorstellingen in 1698 en 1699. In de Heilige Jaren 1700 en 1702 werd überhaupt geen wereldlijk spektakel geduld en in het tussenliggende jaar draaide de Spaanse successieoorlog de deuren van de concerttempels nog wat steviger op slot. Het nekschot volgde in 1703, toen Rome zijn goden dankte voor het doorstaan van een zware aardbeving met een entertainment-arme penitentieperiode van vijf jaar. Adellijke klandizie voor makers als Scarlatti was er mondjesmaat, maar de pijlpijn naar het grote publiek zat potdicht. Rond 1705-1706 begon de Siciliaan dan ook richting Venetië te kijken.

Hoog spel

Anders dan Rome, “dat muziek doet leven als een bedelaar,”¹ was Venetië begin achttiende eeuw een pleisterplek voor operafanaten. Vermoedelijk met de steun van Pietro Ottoboni – kardinaal en notoir beschermheer van de kunsten – richtte Scarlatti in 1707 zijn pijlen op de potentieel lucratieve markt die zijn lokale concurrenten hem jarenlang hadden ontzegd. Maar het diptiek dat hij datzelfde jaar nog zou presenteren in het S Giovanni Grisostomo-theater viel in dovemansoren. De Venetianen waren gewend aan spektakel, een streepje komedie

¹ Alessandro in een brief over zijn zoon Domenico – ook een gevierd componist – die hij gebood Rome te verlaten om elders betere muzikale opportuniteiten na te jagen.

en opwindend amusement. Laten *Il trionfo della libertà* en *Il Mitridate Eupatore* nu net Scarlatti's meest ernstige opera's wezen.

Zijn Venetiaanse debuut, *Mitridate*, viel de koelste ontvangst te beurt. Een aderslating was het voor Scarlatti, die zelf de première dirigeerde en zowel door recensenten als publiek neergesabeld werd. Dat Scarlatti in de aanloop naar de productie van *Il trionfo* – ongeveer een maand later – de bui al zag hangen, blijkt uit een brief waarin de componist de vrees uitspreekt het 'aparte en erudiete' publiek van S Giovanni Grisostomo niet op de wenken te kunnen bedienen. Zijn profetie werd bewaarheid en ook zijn Venetiaanse 'opus 2' flopte.

De dubbele sof komt ten dele op het conto van de mismatch product/doelgroep, maar het een en ander zou ook te maken hebben gehad met de weinig elegante wijze waarop Scarlatti zijn Venetiaanse entourage had bejegend: een mix van arrogantie en halsstarrigheid, vakkundig en vlijmscherp geventileerd door Bartolomeo Dotti (1651-1713) in de satire *Contro lo Scarlatti*. Door de lens van de tijd wordt er gelukkig anders gekeken naar de toen bijna vijftigjarige componist en zijn lagune-avontuur: anno 2023 geldt *Mitridate* als één van Scarlatti's beste opera's.

Koningskwestie

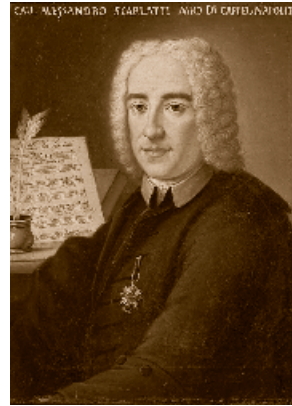
Scarlatti en librettist Girolamo Frigimelica Roberti hadden dan ook goud in handen met het verhaal van Mitridate: een heus topic in de operaliteratuur van de zeventiende en achttiende eeuw. Als verhalenvoer zou hij vele levens leiden, maar Mitridate VI de Grote, alias 'Eupatore', was ook een historische figuur die in Noord-Anatolië tussen 120 en 63 voor Christus het koninkrijk Pontus regeerde. Mitridate was een van de meest notoire opposanten van de Romeinse Republiek; een meedogenloze despoot die vergeefs werelddominantie zocht en door velen naar het leven werd gestaan. Om zich alvast tegen vergiftiging te wapenen, consumeerde de vorst regelmatig kleine doses gif: een praktijk die tot op vandaag bekend staat als mithridatisme. De etymologie van de vorstelijke naam, die acht generaties prinses en heersers zouden dragen, is overigens een interessante voetnoot: Mithra gaat terug op Mihrdāt, een verwijzing naar de Oud-Iraanse zonnegod. Misschien helpt dat te verklaren waarom de *Mithridate* (1673) van Jean Racine de

favoriete *tragédie* was van Zonnekoning Louis XIV. Het succes van Racines theatertekst katapulteerde Mitridate aan de vooravond van de Verlichting naar de bredere kunstenpraktijk. Interessant is dat drie duidelijk te onderscheiden verhaaltakken zich door het werk van diverse auteurs gaan kronkelen. De libretti van onder meer Vanstryp, Cigna-Santi en Villatie – respectievelijk getoonzet door Porpora, Mozart en Graun – liggen in de lijn van Racines vertelling. In deze narratieve divisie ontketenen twee zonen van Mitridate een hels familiedrama wanneer het bericht van zijn dood hen verkeerdelijk doet geloven vrij spel te hebben met Monima, de koningin-bijzit. De twee broers kennen wisselvallig succes bij Monima en kiezen elk een andere zijde wanneer het conflict aanzwelt tot een militair treffen tussen het Romeinse en het Mitridatische leger.

Een alternatieve verhaallijn werd in 1728 door Apostolo Zeno vertaald naar een libretto voor Caldara, dat (in een gereviseerde versie) ook door Sarti en Sacchini op muziek werd gezet. Ditmaal zijn het koning Mitridate en zijn tweede vrouw Laodice die het status quo verstoren en zo het drama uit de startblokken duwen. Het plot ontspringt in hun plan om een huwelijksband te smeden tussen Pharnaces en Apamea, kinderen uit hun respectieve vorige huwelijken. Pharnaces blijkt echter al in het geheim te zijn getrouwd met dienstmeid Aristia; de vlucht-poging van het paar mislukt, maar een happy ending onthult dat Aristia een prinses en dus toch een geschikte gade is.

Vermenging met Electra

De meest interessante benadering is wellicht die waarin historisch-realistische elementen worden verweven met de *Electra*-mythe, zoals die door Sophocles en Euripides werd opgetekend, en met de *Choephoroe* ('Offerplengsters') – het tweede deel van Aeschylus' *Oresteia*-trilogie. Hier is Pharnaces de voormalige minnaar, huidige echtgenoot en samenzwerende koningsmoordenaar 'Farnace' die samen met *partner in crime* Stratonica haar vorige echtgenoot, koning Mitridate Evergetes, heeft vermoord. Diens zoon, Mitridate Eupatore, wordt in zijn wraakmissie geruggesteund door echtgenote Issicratea. Beiden vermommen zich als ambassadeurs van de koning van Egypte in een poging Stratonica te doen geloven dat zij de verdwenen koningszoon



zullen opsporen en uitleveren. Prinses Laodice, zus van Eupatore, tracht de jacht op haar broer een halt toe te roepen maar komt erachter dat alles opgezet spel is. Ze schaart zich aan de zijde van Eupatore. De finale is genadeloos: Eupatore doodt Farnace, presenteert zijn hoofd aan de nietsvermoedende Stratonica, die op haar beurt door Issicratea wordt gedood. Eupatore zegeviert, maar laat een spoor van bloed achter.

Tegenover absolute verdorvenheid wordt niet met heroïek gekoketteerd. Niemand in deze saga is zuiver op de graat, inclusief Mitridate en Issicratea, die onrecht en bloedvergieten remediëren met nog meer geweld.

Scarlatti's librettist Frigimelica Roberti – een *uomo universale* die naast een substantieel literair corpus ook een opmerkelijk architecturaal oeuvre naliet – brouwde zijn tekst naar dat laatste recept. We landen in het verhaal op een keerpunt in de geschiedenis van het koninkrijk Pontus: het moment waarop Mitridate met twee laatste moorden het onrecht zal wreken dat hem werd aangedaan en zijn rechtmatige plaats op de troon zal heroveren. Zijn zus Laodice krijgt van Frigimelica Roberti een echtgenoot: de van adel naar boerenhulp afgeleden Nicomede, die ze tegen haar wil huwde en alle intimiteit ontzegt. Nicomede staat zijn vrouw niettemin bij in haar pogingen haar broer weer op de troon te krijgen. Zo vormen Laodice en Nicomede enerzijds en Mitridate en Issicratea anderzijds twee sterke relationele assen, die haaks staan op de destructieve machinaties van duivelspaar Stratonica en Farnace. Bedrog, complotten, vermommingen en een bloedige slotepisode veranderen het leven van de getormenteerde familie, die heen en weer wordt geslingerd tussen geluk en verdoemenis. Maar uiteindelijk zegeviert het goede, geheel in lijn met de conventies van de zeventiende-eeuwse moralistische opera. Apart is dan weer dat tegenover absolute verdorvenheid niet met heroïek wordt gekoketteerd. Niemand in deze saga is

zuiver op de graat, inclusief Mitridate en Issicratea, die onrecht en bloedvergieten remediëren met nog meer geweld. De uitkomst van het ethische assessment is verrassend: Laodice en Nicomede komen als moreel superieur uit de bus.

Gescoord

De opzet in vijf akten en het ontbreken van komische, romantische of andere lichtvoetige nevenplots maken dat het werk een unieke plek inneemt in Scarlatti's oeuvre. De karakterregie staat op eenzame hoogte: muziek en tekst tekenen de personages geloofwaardig uit, elk met z'n eigen drijfveren, zwakheden en pluspunten; het gebruik van vermommingen en de bijhorende misverstanden hadden makkelijk in stereotiep huis-, tuin- en keukendrama kunnen verzanden, maar die val weten componist en librettist te ontwijken door de teugels van het scenario strak te houden.

De distributie van rollen over verschillende stemtypes is weinig verrassend in het licht van de eigentijdse opera-seriapraktijk: de zes protagonisten worden vertolkt door hoge stemmen (sopraan, contra-alt of castraat), enkel booswicht Farnace landt in het tenor/baritonregister. Recitatieven drijven het verhaal met een bijna chirurgische precisie voort. Bovendien spelen ze met registers van spanning, die een prettige cadans installeren in de door Scarlatti vakkundig gemende rit richting catharsis. Aria's helpen dan weer de gevoelstoestand van de personages te begrijpen en verbinding te maken met de toehoorder, niet het minst dankzij het talent van de componist om pakkende melodieën te schrijven. Ook doseren en pieken kan hij als de beste. Zo vallen de oorwurmarias zowel te beurt aan slechteriken Stratonica en Farnace, als aan het loyale broeder/zusterpaar Laodice en Mitridate. Zij slingeren tussen rouw, hoop, woede, strijd lust en pure vreugde, maar doorkruisen ook tal van grijze zones, daar waar bedrog, dubbelzinnigheid, misleiding en besluiteloosheid tot complexere affecten nopen. Als *Mitridate* een kroonjuweel mag heten, dan telt de partituur een flinke handvol edelstenen. De bijzonderste aria is misschien wel 'Cara tomba del mio diletto', het aangrijpende lamento van Laodice aan het einde van de vierde akte, voorafgegaan door het turbulente 'O vana speme!' – een wanhoopskreet gesponnen tot recitatief. Het orkest bouwt een bruggetje

naar een nobele klacht vol zachte Seufzer, sober begeleid zodat de soms verrassende, overwegend mineur harmonieën alle ruimte krijgen om hun treurnis uit te wasemen. Stratonica's aria 'Esci omai' uit de derde akte verbaast dan weer met zijn gewichtige orkestrale opening, bijna Vivaldiaanse violistiek en volkse dansanterie, die het quasi-achtelozes verzaken van de koningin aan haar moederlijke plichten (zij ziet er geen graten in haar zoon te laten vermoorden) een sardonisch randje schenkt. Het is een confrontatie tussen beide dames die alweer tot een muzikaal hoogtepunt leidt: de indrukwekkende aria 'Non mi dir tanto' waarin Laodice, begeleid door hobo, violen en basso continuo, haar gal spuwt in halsbrekende coloraturen. Onvergetelijk, ten slotte, is de openingsscène van de vierde akte waarin 'Eupatore' aanscheept met de urne waarin het konkelende koningspaar het afgehakte hoofd van Mitridate hoopt te zullen vinden. Dat verteltechnische mijlpaalmoment laat Scarlatti vergezellen door een orkestrale 'Sinfonia' die met een dubbel trompetkoor wordt gespijst: twee *trombe marine*² en pauken op de Bühne worden antifonaal ingezet ten opzichte van de orkestgroep, waarin gedempte trompetten voor kruiding zorgen. Scarlatti is gul met dat soort instrumentale snuffjes. Het standaardrecept voor ariabegeleiding – strijkers en basgroep – verlevendigt hij dan ook met toetsen van hobo (3 aria's), trompet (1 aria), viool solo (1 aria) en cello solo (2 aria's). Het zijn precies dit soort sonore extraatjes die er voor zorgen dat de muziek een ronduit weelderige indruk maakt.

Gelukkig gered

De som van dat alles is een partituur van bovengemiddelde densiteit, die lekker weghapt in post-Wagneriaanse tijden maar waarin de Venetianen zich toentertijd verslikten. Scarlatti's premièrerepubliek, aldus Bartolomeo Dotti, sukkelde in slaap bij zoveel noten. Scarlatti zou voor de rest van zijn leven af te rekenen krijgen met de kritiek dat zijn muziek cerebraal en complex, bombastisch, saai en slaapverwekkend zou zijn. Maar dat *fake news* mag nu echt voorgoed richting prullenmand: zelfs operaneofieten zullen deze wervelende hoogbarok smaken,

² De tromba marina of 'nonnenviool' was een middeleeuws strijkinstrument dat in Venetië een opmerkelijke nabloei beleefde.



Mithridates VI
Eupator, koning van
Pontus; munt

terwijl de meer geoefende luisteraar ook de foutloze detailwerking zal waarderen – geen coloratuur teveel, ingenieus psychologisch laagjeswerk, meesterlijke muziekdramaturgie. Ook de strakke en consistente *tone of voice* van het dramatische narratief, het buitenissig knappe contrapunt en de vindingrijke instrumentatie zijn adelbrieven waarop deze 'tragedia per musica' trots teren mag.

Zuur voor Scarlatti dat Venetië niet mee wilde in die droom. Sterker nog: na de première op 5 januari 1707 zou Mitridate nog maar één keer bij leven van de componist worden uitgevoerd (Milaan, 1717). Na de achttiende eeuw gaapt er een zwart gat in de overleveringsgeschiedenis, tot het werk in 1956 werd herontdekt en gereconstrueerd door Giuseppe Piccioli – nu echter als opera in drie akten, wegens het ontbreken van enkele scènes.

Dankzij voortschrijdend bronnenonderzoek kan de originele vijfakter vandaag wel weer worden opgevoerd, al gebeurt dat doorgaans in een verkorte versie. Ook voor deze Nederlandse première werd het werk in een strak kleedje gestoken. Daarbij bleef het oorspronkelijke aantal akten behouden maar werden enkele coupures gemaakt zonder het drama substantieel te wijzigen. Het resultaat is een majestueuze voorstelling op maat van een publiek én uitvoerders van vandaag. Ook dat laatste is niet onbelangrijk: een tijdgenoot van Scarlatti liet optekenen dat "zijn muziek zo lastig is dat een zanger zo alert moet zijn om geen slippertje te maken, dat-ie daardoor niet het soort gebaren kan maken dat hij gewend is te maken en bovendien oververmoeid raakt." Dat komt met Noally's uitmuntend gecureerde cast wel goed. En 'niet molenwieken maar vocaal pieken': prima motto, toch?

Sofie Taes

Mitridate [Mithridates]

de rechtmatige maar ontferde troonprentendent van het koninkrijk Pontus; zoon van koningin Stratonica en haar vermoorde echtgenoot, Mitridate Evergete; neemt in een vermomming de identiteit aan van **Eupatore**, ambassadeur van koning Ptolemeus van Egypte.

Issicratea [Hypsicrateia]

echtgenote van Mitridate; ze staat haar man bij in de vermomming van **Antigono**, eveneens ambassadeur van de Egyptische koning.

Stratonica

moeder van Mitridate en Laodice; ze had mee de hand in de moord op haar man en trouwde na zijn dood met haar snode vrijer, Farnace.

Laodice

de loyale en liefhebbende zus van Mitridate, die tegen haar zin huwde met Nicomede.

Farnace [Pharnaces]

de voormalige minnaar van Stratonica, inmiddels haar echtgenoot; greep de macht in Pontus en bestuurt het koninkrijk met ijzeren hand.

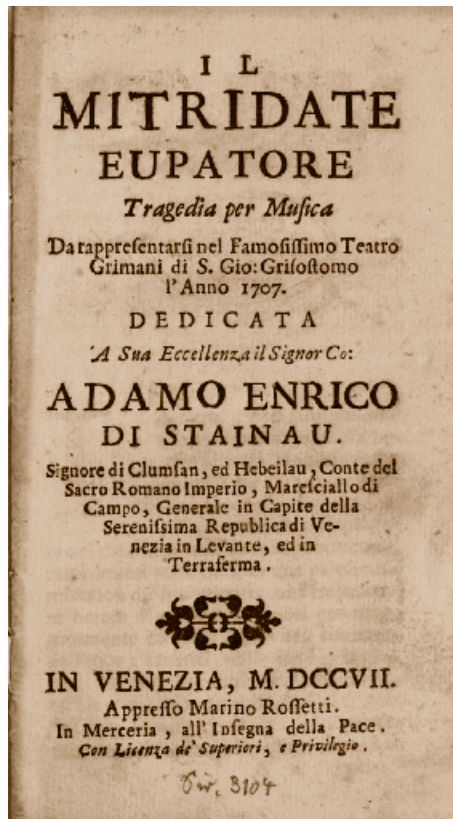
Nicomede [Nicomedes]

een boer uit Pontus, nochtans van edele geboorte; trouwde Laodice tegen haar wil maar heeft nooit aangedrongen op het consumeren van het huwelijk; niettemin staat hij haar bij in goede en slechte tijden.

Pelopida

minister en vertrouweling van Farnace; in de door Thibault Noally bewerkte versie van het script is Pelopida een tekstloze rol.

Overige stomme rollen: Mitridate Evergete, koning van Pontus, Stratonica's eerste echtgenoot, vader van Mitridate Eupatore en Laodice; Ptolemaeus, koning van Egypte, vriend van Mitridate en Laodice; Cleopatra, zus van Ptolemaeus, prinses van Egypte.

**Voorbeschouwing**

Nadat Mitridate Evergete vermoord werd door zijn vrouw Stratonica en haar minnaar Farnace, hebben zijn kinderen Laodice en Mitridate afstand genomen van de usurpatoren. De een leidt nu haar leven als echtgenote van boer Nicomede; de ander heeft toevlucht gezocht in Egypte in de entourage van koning Ptolemaeus. Vele jaren later bereidt Egypte zich voor op het aangaan van een alliantie met Pontus.

Akte 1

In een dorp bij de monding van de rivier Amiso lichten boerenhutjes op in het schijnsel van de maan. De ochtend hangt al in de lucht. Het is het decor waarin we Laodice en enkele gezellen met hun kudde treffen. Laodice schept water uit de rivier en treurt om het onrecht dat haar vader, Mitridate Evergete, voormalige koning van Pontus, is aangedaan. Laodice, die van plan is haar vader te wreken, wordt naar het hof gesommeerd om de jaarlijkse herdenking van de troonsbestijging van haar vaders moordenaars bij te wonen. Daar moet ze de beschimpingen van Farnace en de wreedheid van Stratonica ondergaan. Ook 'Eupatore' en 'Antigono' (de alter ego's van Mitridate en zijn vrouw Issicratea) zinnen op vergelding en beramen een plan.

Akte 2

Eupatore en Antigono arriveren vermomd als Egyptische ambassadeurs in het koninklijke paleis. Het is tijd om

hun plan tot uitvoering te brengen. Stratonica vraagt hen om nieuws over haar zoon, Farnace is enkel geïnteresseerd in zijn hoofd. Er wordt een pact gesloten: vrede in ruil voor wraak. Laodice, die zich op haar beurt voor doet als een dienaar, belooft de ambassadeurs te helpen als ze haar broer reddend en de troon teruggeven. Eupatore en Antigono besluiten de akte met een duet waarin ze hun hoop op een goede afloop uitzingen.

Akte 3

Voor de tempel zijn altaren en vuren opgesteld en alles is in gereedheid gebracht om het controversiële vorstenvaar Stratonica en Farnace te ontvangen. De deal met Eupatore en Antigono wordt bekrachtigd. Het volk, aangemoedigd door Farnace en zijn minister Pelopida, lijkt de 'vrede voor wraak'-deal best genegen. Een briesende Stratonica doet er nog een schepje bovenop. Eupatore pretendeert te buigen voor de wil van het volk en belooft de kop van de legitieme troonopvolger te doen rollen, maar met Antigono, Laodice en Nicomede smeedt hij zijn eigen eed.

Akte 4

Aan de kust ligt het schip van Mitridate klaar om te ontschepen onder leiding van het voltallige Egyptische leger. Mitridate/Eupatore gaat met veel bombarie maar in een sombere stemming aan wal. Een van zijn kapiteins draagt een urne. Pelopida komt hem ontvangen met een groep bewakers, in

12 naam van de koning en de koningin. In de overtuiging dat haar broer ter dood is gebracht, heft Laodice met Cara tomba del mio diletto een intense treurzang aan. Maar Eupatore vertelt haar de waarheid: het is de springlevende Mitridate die voor haar staat. Eindelijk herkennen broer en zus elkaar. Ook Nicomede wordt deelgenoot van het geheim, en Laocide leert dat Antigono haar schoonzus is. Nu is het viertal klaar om ten aanval te trekken. Stratonica krijgt een fake verslag van de moord op haar zoon en een huichelachtig eerbewijs van haar dochter.

Akte 5

Het wachten duur Farnace te lang; hij zoekt Eupatore op om de urn met het hoofd van zijn rivaal op te eisen. Al

gauw wordt zijn droom doorprikt en beseft hij tegenover aartsvijand Mitridate te staan. Die is de snelste van de twee en spietst de tiran aan zijn zwaard. Stratonica, die zich verlekkert op het afgehakte hoofd van haar zoon, krijgt in de plaats daarvan haar echtgenoot geserveerd. Net voor ze zich op Mitridate kan storten, komt Issicratea tussenbeide en doorboort haar. Op het stadsplein verzamelt de menigte om Farnaces hoofd, gesprietst op een paal, en het zwaard dat Stratonica doodde te aanschouwen. Mitridate neemt onder gejuich van de menigte zijn rechtmatige plaats als koning in. Met het herstel van de natuurlijke orde is Mitridate Evergete gewroken en gaat Pontus een tijd van vrede en voorspoed tegemoet.

UITVOERENDEN

Thibault Noally | Les Accents

Thibault Noally studeerde viool aan de Royal Academy of Music in Londen bij Lydia Mordkovich. Hij speelde met ensembles als Concerto Köln, Ensemble Baroque de Limoges, Ensemble Matheus en Café Zimmermann en was jarenlang de concertmeester van Les Musiciens du Louvre. Hij is bovendien concertmeester van het door Cecilia Bartoli opgerichte Les Musiciens du Prince – Monaco en lid van het Quintette Syntonia, dat onder andere kwintetten van Charles Koechlin en Olivier Greif op de plaat zette. Hij treedt veel op met zangers als Cecilia Bartoli, Anne Sofie von Otter, Philippe Jaroussky, Vivica Genaux en Julia Lezhneva en soleerde in de Parijse Salle Pleyel, het Auditorio Nacional Madrid, de Opera van Tokio-Stad, de Staatsoper van Wenen en van Berlijn en Het Concertgebouw; bovendien bij het Festival d'Aix en Provence en de Mozartwoche Salzburg.

In 2014 richtte Noally het ensemble Les Accents op, dat zich wijdt aan vocaal en instrumentaal repertoire uit de zeventiende en achttiende eeuw. Tot 2018 was het ensemble in residentie bij het Festival International Opéra Baroque et Romantique in Beaune en richtte zich op herontdekkingen en hercreaties van bijvoorbeeld het oratorium *Il Trionfo della Divina Giustizia* van Porpora (2015), een nieuwe reconstructie van Vivaldi's *Tamerlano* (2016), *Mitridate Eupatore* van Alessandro Scarlatti (2017) en *Rodrigo* van Händel (2018; ook opgevoerd in het Theater an der Wien in 2019). Sinds-

dien trad het op van Salle Gaveau en Chapelle Royale de Versailles tot Théâtre des Champs-Élysées, Philharmonie van Parijs en Tsjaikovski-zaal in Moskou. In 2017 begon de samenwerking met het Festival de la Chaise-Dieu met o.a. een reeks oratoria van Scarlatti. Thibault Noally is Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres.

Paul-Antoine Bénos-Djian | Mitridate

Countertenor Paul-Antoine Bénos-Djian studeerde aan het Centre de Musique Baroque de Versailles en het Conservatorium van Parijs. Hij zong Farnace in Mozarts *Mitridate, rè di Ponto* onder de baton van Marc Minkowski (o.a. in de





PAUL-ANTOINE BÉNOIST-DUVAL | FLORENCE BOIRANÉ



ANTHEA PICHANICK



JULIA LEZHNEVA | EMIL MATVEEV



VIVICA GENAUX | NICOLA DAL MASO



SOPHIE RENNERT | NICOLA DAL MASO



VICTOR SICAUD | DOILE MOHELET

Berliner Staatsoper en Palau de les Arts Reina Sofia, vertolkte de titelrol in Händels *Rinaldo* in de Opéra de Rennes, en was te zien als Nireno (Händels *Giulio Cesare in Egitto*) bij Opera North. Hij trad tijdens het Festival d'Aix-en-Provence en het Festival de Beaune aan als Ottone in Monteverdi's *L'incoronazione di Poppea*, tijdens de Salzburger Festspiele als Voce di Dio in Scarlatti's *Il primo omicidio*, gedirigeerd door Philippe Jaroussky, en als Unolfo in Händels *Rodelinda* in Théâtre des Champs-Élysées onder de baton van Emmanuelle Haïm. Hij zong Didymus (Händels *Theodora*) in Theater an der Wien, Théâtre des Champs-Élysées en de Milanese Scala, stond als Polinesso (*Ariodante*) in het Moskouse Bolshoi, als Oberon in Britten's *A Midsummer Night's Dream* in de Opéra de Rouen en in Shakespeares *Twelfth Night* bij de Comédie-Française.

Anthea Pichanick | Antigono
De Franse alt Anthea Pichanick brak

internationaal door toen ze de eerste prijs in de wacht sleepte bij het Gesangswettbewerb für Barockoper Pietro Antonio Cesti tijdens de Innsbrucker Festwochen der alten Musik. Aansluitend debuteerde ze als Asteria in Händels *Tamerlano* tijdens het Festival de Beaune, waar ze meermaals zou terugkeren, o.a. als Isaura (Rossini's *Tancredi*), Fernando (Händels *Rodrigo*, een rol die ze ook zong in MusikTheater an der Wien), Argene (Vivaldi's *L'Olimpiade*), Penelope (Monteverdi's *Il ritorno d'Ulisse in patria*) en Zulma (*L'italiana in Algeri*), een rol die ze tevens vertolkte in de Opéra national de Lorraine. Ze stond als Menandro in het onbekende *Coronis* van Sebastian Durón in de Opéra de Rouen Normandie en Teatro Real Madrid, zong Irène (Händels *Theodora*) o.a. in de Opéra Royal de Versailles en vertolkte de altpartij in Falvetti's *Il diluvio universale* tijdens de Ludwigsburger Schlossfestspiele. Op haar repertoire staan tevens werken als

Mozarts *Requiem* en Händels *Messiah* en *Israel in Egypt*. Pichanick werkte met dirigenten als Hervé Niquet en Emiliano Gonzalez Toro.

Julia Lezhneva | Laodice

Sopraan Julia Lezhneva debuteerde in 2008 tijdens het Rossini Opera Festival Pesaro; in dat jaar maakte ze ook haar eerste cd-opname met Marc Minkowski en Les Musiciens du Louvre. Ze stond als Fiordiligi (*Così fan tutte*) o.a. in het Hessisches Staatstheater Wiesbaden en Théâtre des Champs-Élysées, maakte haar debuut als Urbain in Meyerbeers *Les Huguenots* in de Brusselse Munt en debuteerde als Zerlina (*Don Giovanni*) in Royal Opera House Covent Garden, Gran Teatre del Liceu en de Staatsoper Hamburg; hier was ze eveneens te zien als Poppea in Händels *Agrippina*, Rosina (*Il barbiere di Siviglia*) en Morgana (*Alcina*). Op haar repertoire staan tevens rollen als Angelica (Vivaldi's *Orlando Furioso*, o.a. tijdens het Klangvokal Musikfestival Dortmund), Gildippe (Porpora's *Carlo il Calvo*, o.a. tijdens het Bayreuth Baroque Opera Festival, in MusikTheater an der Wien en de Milanese Scala), *Piacere (Il trionfo del tempo e del disinganno*, Festspielhaus Baden-Baden) en Emilia (Händels *Flavio*, Bayreuth Baroque Opera Festival). Lezhneva werkte met dirigenten als René Jacobs, Emmanuelle Haïm en Diego Fasolis. Eerder in de Matinee: Händel Alessandro (Rossanne, 2013), Hasse Siroe (Laodice, 2015), aria's van Graun en Vivaldi (2017) aria's van Vivaldi & Hasse (2022), Porpora Polifemo (Galathea, 2023)

Vivica Genaux | Stratonica

De Amerikaanse mezzo Vivica Genaux maakte haar professionele debuut als Isabella in Rossini's *L'italiana in Algeri* bij Milwaukee's Florentine Opera en is inmiddels ook vaste gast op de Europese podia. Zo zong ze de titelrol in Hasse's *Piramo e Tisbe* in de Wiener Staatsoper (waar ze ook te zien was als Malcom Groeme in Rossini's *La donna del lago*), Ernesto (Haydn's *Il mondo della luna*) en Argippo in Vivaldi's gelijknamige opera in MusikTheater an der Wien, Isabella (*L'italiana in Algeri*) in de Opéra national de Paris en Angelina (Rossini's *La Cenerentola*) in de Staatsoper Hamburg. Ze stond als Rosina (*Il barbiere di Siviglia*) in de New Yorkse Metropolitan Opera en als Alcina (Vivaldi's *Orlando furioso*) in Teatro La Fenice, trad aan als Ino (*Semele*) tijdens de Internationale Händel-Festspiele Göttingen, als Cyrus (Händels *Belshazzar*) in MusikTheater an der Wien, als Megacle (Pergolesi's *L'Olimpiade*) in Opernhaus Zürich en in de titelrol van Cavalli's *Veremonda* tijdens het Spoleto Festival USA. Genaux werkte met dirigenten als Fabio Biondi, Diego Fasolis en Carlos Aragón. Eerder in de Matinee: Händel Arminio (Arminio, 2000), aria's van Rossini (2001), Vivaldi Farnace (Gilade, 2012)

Sophie Rennert | Nicomede

De Oostenrijkse mezzosopraan Sophie Rennert studeerde aan de Universität für Musik und darstellende Kunst Wien en maakte deel uit van het Young Singers Project van de Salzburger

16 Festspele, waarna ze toetrad tot de vaste kern van de Bühnen Bern. Tegenwoordig is ze ensemblelid van het Staatstheater am Gärtnerplatz München, waar ze o.a. te zien was als Hänsel (Humperdincks *Hänsel und Gretel*), Angelina (Rossini's *La Cenerentola*), Charlotte (Massenets *Werther*) en Cherubino (Mozarts *Le nozze di Figaro*). Ze stond als Irene in Vivaldi's *Bajazet* in MusikTheater an der Wien, trad als Zweite Dame (*Die Zauberflöte*) aan tijdens de Salzburger Festspele, als Klingsors Zauber mädchen (*Parsifal*) tijdens de Bayreuther Festspele, en zong Phèdre in Rameaus *Hippolyte et Aricie* in het Nationaltheater Mannheim. In de Neue Oper Wien en Müpa Budapest was ze te zien als Harper Pitt in Eötvös' *Angels in America*, gedirigeerd door de componist, en in het Salzburger Landestheater als Idamante (Mozarts *Idomeneo*). Rennert werkte met dirigenten als Ivor Bolton en Hartmut Haenchen.

Victor Sicard | Farnace

De Franse bariton Victor Sicard studeerde aan het Conservatorium van Angers en maakte deel uit van Le Jardin des

Voix, William Christies programma voor jonge zangers. Hij treedt nog regelmatig op met Les Arts Florissants, onder meer in Händels *L'Allegro, il Penseroso ed il Moderato*. Sicard is ook vaste gast bij Cappella Mediterranea en dirigent Leonardo García Alarcón, met wie hij o.a. aantrad als Tancrede in *La Jérusalem délivrée* van Philippe d'Orléans en Draghi's *Il dono della vita eterna*, waar hij de partij van Genere humano vertolkte (o.a. in Musis Arnhem). Hij zong de rol van Burgmeester (Janáček's *Jenůfa*) in de Opéra de Rouen Normandie, Moralès (Bizets *Carmen*) in de Opéra national du Capitole Toulouse, Jupiter (Lully's *Isis*) in MusikTheater an der Wien en *La Jalousie/Némésis* in Campra's *Idoménée* in de Opéra de Lille onder de baton van Emmanuelle Haïm. Op zijn repertoire staan tevens werken als Rossini's *Petite messe solennelle* en Bachs *Magnificat*. Sicard werkte met dirigenten als sir Simon Rattle, Hervé Niquet en Christophe Rousset. Eerder in de Matinee: Rameau aria's (2023)

zangersbiografieën: Marijke Thomas

VIOOL

Thibault Noally
Alexandrine Caravassilis
Maximilienne Caravassilis
Alexandra Delcroix
Julie Friez
Blandine Chemin
Izleh Henry
Barnabé Roldan
ALTVIOOL
Patricia Gagnon
Myriam Cambreling

CELLO

Anne Garance Fabre dit Garrus
Jérôme Huille
CONTRABAS
Roberto Fernandez Larrinoa
HOBO
Thimotée Oudinot
FAGOT
Amélie Boulas
TROMPET
Serge Tizac
Jean Bollinger

LUIT

Marc Wolff
ORGEL
Brice Sailly
KLAVECIMBEL
Mathieu Dupouy